

Mégegyszer a Nemzeti Szalon

A sajtóetikába ütközik, tudom, ha ugyanazt a cikket még egyszer közöltetjük. Sőt, a Nemzeti Szalonnal és az új galériákkal foglalkozó írásom még csak nem is más lapban, hanem az ÉS-ben jelent meg, néhány éve. Beismerésemhez még hozzáteszem, hogy ugyanerről a témáról már mások is cikkeztek, lapunkban is, másutt is, sokszor. De nem elégszer. Én sem utoljára ismétlem, nem is a cikket, hanem a problémát. Sajnos.

Gyászoljuk a több mint évtizede lebontott Nemzeti Szalont — a fiatalok kedvéért: az Engels téren állt —; legjobb kiállító helyiségünket. Se kicsi nem volt, se nagy, de világos volt. Építészeti trouvaille volt. Épült: 1907-ben... Vannak még remek kiállítási épületek Pesten, a Szépművészeti Múzeum, meg a Múcsarnok. A millennium idején épültek. 1877-ben építették az egykori Régi Múcsarnokot, a Képzőművészeti Főiskola épületében. Miért ne lehetne ezt is „üzemeltetni”? Legalább a szünidőben, mint ahogy egyes kollégiumokat nyáron szállodává alakítanak át. Miért sértené ez az autonómiát? E kulturális épületek belső terei egyszerűek, falai simák. Nem zavarják a kiállított műtárgyakat. Azt, hogy a képeknek, a szobroknak világosságra van szükségük, nem kell magyaráznom. Vagy mégis?

Most azt várná az olvasó, hogy sürgetem, követelem, építsenek, nyissanak új galériákat. Egyáltalán nem. Éppenséggel azt kívánom: ne építsenek. Semmit. Mert valamennyi új kiállítási létesítmény túl díszes, cifra, zavaros terű. Belső berendezésük oly pompás — még ha üresen szépek volnának is —, hogy a terhes díszítés mindenképpen konkurrál a kiállítandó művekkel. A sok — különben nemes — márvány, bronz és nemtudommi agyoncsapja, degradálja, „égeti” a főszereplőt: a képet, a szobrot, iparművészeti tárgyat. Mintha a figyelmes rendezőség egy *Landowska* csembalóesten a legtökéletesebb sztereoberendezéssel *Klemperer* nagyzenekari hangversenyét forgatná egyidejűleg. Az új galériák — orvosi nyelven szólva — „ellenjavaltak”. Valamilyen titokzatos járvány ez; a kiállítás funkciójának teljes félreértése. Ki a hibás? A tervező, vagy a megrendelő?

A világítással édeskeveset törődnek. Minek az? Fő, hogy a belsőépítészeti remeket lássák. A *Mednyánszky*- és a *Derkovits-terem* csodalépcsői örök témái a glosszairóknak, az új *Csontváry-terem* a régi, bevált, rossz hagyományok szerint épült. Főelv: csak drága legyen. A Nemzeti Galéria légkondicionált vitrinjei olyanok, mint egy reprezentatív Mézes Mackó hűtőpultja. Kaszinótojás helyett Munkácsy-festmények vannak benne. Ám ne csak a rosszat emlegessük! Vannak jól sikerült új galériák is. A *Ferencvárosi Pincetárlat*, egy közönségesen kimeszelt pince, sok fénycsővel. A Dorottya utcai „Kultint”-terem, amellyel az égvilágon semmit sem csináltak, amikor bolthelyiségből kiállítóteremmé léptették elő. És nagyon jó lesz az új *Helikon Galéria* (születése a kiadó érdeme), pofonegyszerű belső építészeti megoldásával. Bevezetett intim kisgaléria volt a Dürer-terem. Megszűnt. Keserű tétel: akkor jó a galéria, ha kevés a pénz, és sok az ízlés.

Milyen lesz az új Nemzeti Galéria belseje a Várban? Milyen lesz — ha lesz — az új Nemzeti Szalon Budán, a Fő utcában? Milyen lesz az új Csók Galéria, az új Dürer? Nagyon félek. Azért imádkozzam, hogy állítsanak le minden képzőművészeti építkezést? Vagy azért, hogy minél kevesebb legyen rájuk a pénz? A metró is drága volt, mégis esztétikai remek.

Bárha az új Nemzeti Szalon legalább olyan lenne, mint a régi. Illetve korszerűbb, jobb. Semmiképpen sem rosszabb.

Frank János